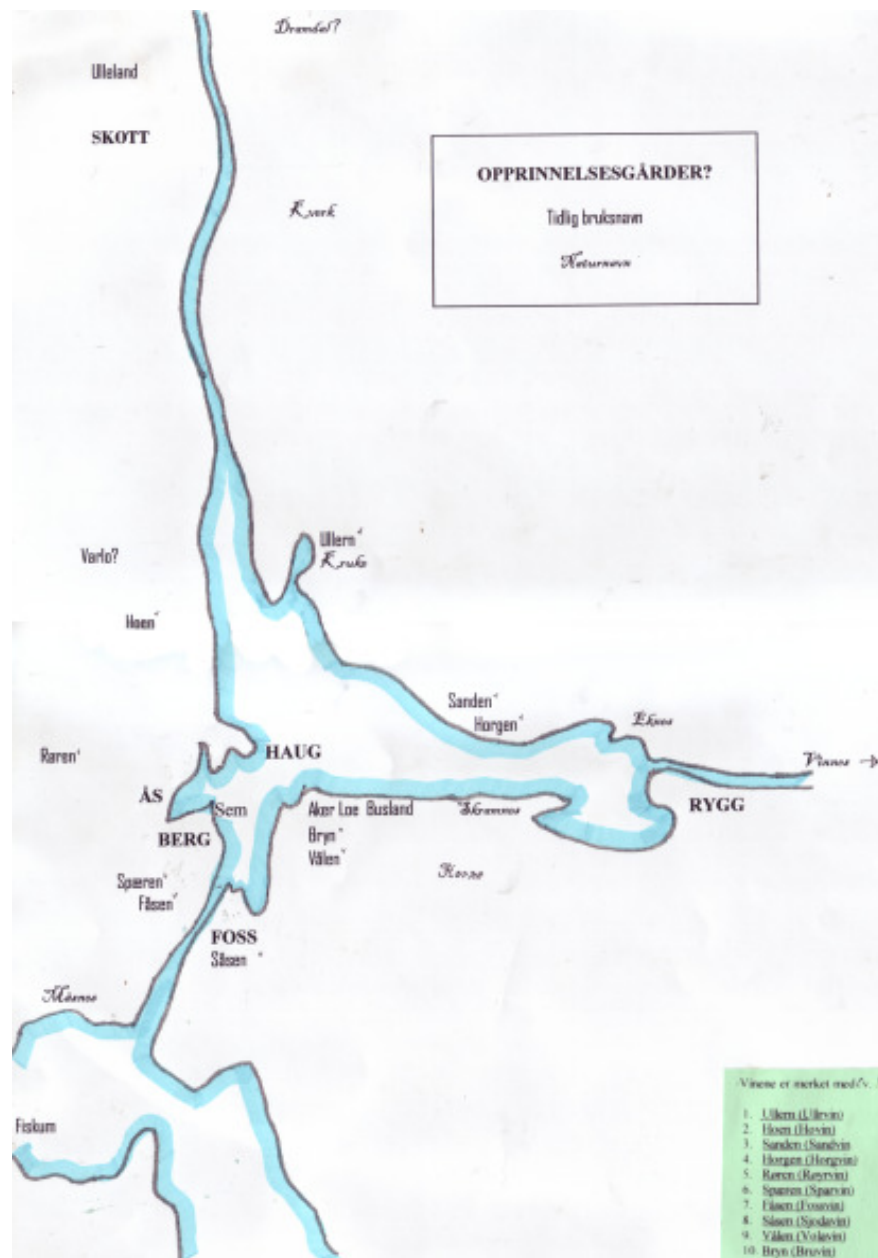

Teorien om den store innsjøen

- når brøt vannet gjennom Ryggkollen?

Slik så Eiker ut den gang vannet sto 17-18 meter høyere enn i dag. Mange stedsnavn tyder på at det kan ha vært tilfelle helt fram til begynnelsen av yngre jernalder. I så fall må det skyldes at Ryggkollen fortsatt lå tvers over dalen, slik at det oppsto en innsjø ovenfor dette..

Havnivået har alltid spilt en vesentlig rolle for hvor folk har bosatt seg. Spesielt i steinalderen, da fiske og fangst var en vesentlig del av næringsgrunnlaget, ser vi at boplassene gjerne ble lagt rett i nærheten av strandlinja. Men også i jernalderen, etter at jordbruket hadde overtatt som levevei, var vannstanden med på å avgjøre hvor folk valgte å slå seg ned - og boplassen fikk i mange tilfeller navn etter beliggenheten i forhold til vannet.

Den naturlige landhevingen etter istida er utgangspunktet for vannstanden på Eiker. I eldre steinalder hevet landet seg raskt, med opptil en meter i løpet av en generasjon, mens det i nyere tid bare har vært snakk om noen ganske få centimeter for hvert århundre. Men i tillegg til dette, kan en stille spørsmålet om også andre faktorer har påvirket vannstanden på Eiker. Kan for eksempel en stor grusmorene ha stengt Drammensdalen, slik at de sentrale delene av Eiker har vært oversvømt av en stor innsjø?

Teorien om en stor innsjø med vannstand i underkant av 20 m.o.h. ble lansert i 1911 av geologen Andreas M. Hansen. Han så tydelige spor av en slik «20-Meters Terrasse», uten å tidfeste dette noe nærmere. Seinere har imidlertid andre tatt tak i denne teorien, ikke minst navnegranskere, som har gode argumenter for at vannstanden kan ha vært så høy den gangen mange av de gamle gårdsnavnene på Eiker oppsto, altså for omkring 1500-2000 år siden.

Et viktig navn i denne sammenhengen er Sem, som kan tolkes som «Sjøheim». Det gir lite mening, med mindre en regner med en vannstand på mellom 15 og 20 m.o.h. - da ville Sem ha ligget på et nes i den store innsjøen. Gårder som Kruke og Krok ville ha ligget ved innelukkede (krukkeformede) viker, slik gårder med liknende navn gjlr andre steder i landet. På samme måte blir gårdsnavn som Viken, Eknes og Skramnes lettere å forklare. I tillegg kommer det faktum at en så å si ikke har funnet spor av menneskelig aktivitet så langt tilbake i området under denne «20-metersterassen».

Mange mener derfor at Eiker har vært dominert av en stor innsjø kanskje helt fram mot vikingtida. Det er en teori som enn må ta hensyn til når en skal tolke funnene fra Eikers jernalder.